

УДК 342.565.5

DOI [https://doi.org/10.32782/2304-1587/2025-27-1\(40\)-6](https://doi.org/10.32782/2304-1587/2025-27-1(40)-6)

ДИСКРЕЦІЙНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ОЦІНЮВАННЯ КАНДИДАТА НА ПОСАДУ СУДДІ КРИТЕРІЯМ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Левенець Анжела Вікторівна

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного права та правосуддя
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1941-513X>

Донченко Олена Іванівна

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри загально-правових дисциплін
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9809-6319>

У статті досліджуються поняття та правові підстави здійснення дискреційних повноважень органів державної влади, які приймають рішення щодо відповідності кандидата на посаду судді критеріям професійної етики та доброчесності. Визначено, що дискреційні повноваження є одним з важливих елементів адміністративно-правового статусу будь-якого органу державної влади, що мають сприяти здійсненню ним своїх функцій, виходячи з принципів верховенства права та прав людини. Значення дискреційних повноважень полягає у тому, що завдяки ним орган державної влади має певні межі розсуду при прийнятті оптимального рішення, оскільки норми закону не здатні передбачити всі можливі варіанти фактичних обставин чи поведінки суб'єктів правовідносин. Проте обсяг дискреційних повноважень не є безмежним, і в окремих випадках може мати місце визнання їх такими, які здійснюються з порушенням прав людини, а тому не можуть бути виправданими. У роботі здійснюється аналіз міжнародних стандартів здійснення дискреційних повноважень, проводиться порівняльний аналіз на відповідність норм національного законодавства визначеним міжнародним стандартам. Особлива увага приділена дослідженню правових позицій Верховного суду щодо визнання необґрунтованими окремих рішень ВРП та ВККС про відповідність/невідповідність кандидатів на суддівські посади, а також причин та мотивів такої необґрунтованості. Доведено, що межі дискреційних повноважень можуть бути достатньо широкими, особливо при оцінці таких суб'єктивних категорій, як «доброчесність», «етичність», «моральність» і т.д. Але при цьому вони мають здійснюватися із дотриманням процедурних аспектів, а також принципів пропорційності, змагальності, рівності, доступності кандидата до всього обсягу інформації, на основі якої щодо нього вноситься таке важливе та принципове рішення.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, орган державної влади, дискреційні повноваження, критерії доброчесності, кандидат на посаду судді, верховенство права та права людини.

Levenets Anzhela, Donchenko Olena. Discretionary powers of bodies that assess a candidate for the position of a judge in terms of professional ethics and integrity

The article examines the concept and legal grounds for the exercise of discretionary powers by state authorities that make decisions on the compliance of a candidate for the position of judge with the criteria of professional ethics and integrity. It is determined that discretionary powers are one of the important elements of the administrative and legal status of any state authority, which should facilitate the implementation of its functions, based on the principles of the rule of law and human rights. The significance of discretionary powers lies in the fact that thanks to them, a state authority has certain limits of discretion when making an optimal decision, since the norms of the law are not able to foresee all possible variants of actual circumstances or behavior of subjects of legal relations. However, the scope of discretionary powers is not unlimited, and in some cases they may be recognized as being exercised in violation of human rights, and therefore cannot be justified. The paper analyzes international standards for the exercise of discretionary powers, and conducts a comparative analysis of the compliance of national legislation with certain international standards. Special attention is paid to the study of the legal positions of the Supreme Court regarding the recognition of unfounded individual decisions of the Supreme Court of Justice and the Supreme Judicial Council on the suitability/unsuitability of candidates for judicial positions, as well as the reasons and motives for such unfoundedness. It is proven that the limits of discretionary powers can be quite wide, especially when assessing such subjective categories as "integrity", "ethics", "morality", etc. But at the same time they must be exercised in compliance with procedural aspects, as well as the principles of proportionality, adversarial nature, equality, and the candidate's access to the entire volume of information on the basis of which such an important and principled decision is made regarding him.

Key words: administrative and legal status, state authority, discretionary powers, integrity criteria, candidate for judicial position, rule of law and human rights.

Вступ. Побудова демократичної правової держави неможлива без забезпечення функціонування висококваліфікованого, професійного та добросчесного суддівського корпусу. Згідно положень діючого законодавства, вирішення даного завдання покладається на Вищу раду правосуддя (далі – ВРП) як незалежний, колегіальний постійнодіючий орган у системі суддівського врядування [1, ст.1], а також Вищу кваліфікаційну комісію суддів (далі – ВККС), яка безпосередньо проводить добір кандидатів на посаду судді шляхом організації щодо них спеціальної перевірки та прийняття кваліфікаційного іспиту, за результатами чого вносить ВРП відповідне подання про призначення на суддівську посаду окремого кандидата. Відповідно до ст.87 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» (далі – Закону), «з метою сприяння Вищій кваліфікаційній комісії суддів України у встановленні відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та добросчесності для цілей кваліфікаційного оцінювання» [2, ст. 87] утворюється Громадська рада добросчесності (далі – ГРД).

Оскільки від зазначених органів безпосередньо залежить, як на практиці буде реалізовано відбір кандидатів на суддівські посади у контексті визначення їх відповідності критеріям компетентності, професійної етики та добросчесності, особливої уваги заслуговують питання методології визначення цих критеріїв, а також способу реалізації таких повноважень. Згідно положень діючого законодавства, а також наявної судової практики можна зробити висновок, що реалізація відповідних повноважень передбачає певний обсяг дискреції, який і буде досліджено у даній роботі.

Матеріали та методи. Теоретичною основою дослідження виступили праці вітчизняних вчених, у яких розглядається правова природа дискреційних повноважень як складового елементу адміністративно-правового статусу органу державної влади. Емпіричну базу дослідження склали також положення діючого законодавства та правові позиції судової влади щодо особливостей реалізації та меж розсуду ВРП та ВККС у процесі прийняття ними рішень про відповідність кандидатів на суддівські посади критеріям професійної етики та добросчесності.

Проведене наукове дослідження ґрунтується на поєднанні системи загально-наукових та спеціальних методів пізнання. Зокрема під час написання статті були використані порівняльно-правовий, історичний, системний та структурно-функціональний методи.

Результати. Сама процедура призначення кандидата на посаду судді складається з низки етапів від оголошення добору кандидатів до призначення їх на вакантні посади. Відповідно до ст.88 Закону, ВККС «ухвалює мотивоване рішення про підтвердження або непідтвердження здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді» [2, ст. 87]. При чому, якщо ГРД під час аналізу інформації щодо кандидата на посаду судді дійде висновку про його невідповідність критеріям професійної етики та добросчесності, тоді ВККС може ухвалити позитивне щодо цього кандидата рішення тільки за умови, що його підтримає не менше 2/3 членів ВККС від загального складу. Згідно ч.2 ст.88 Закону, якщо кандидат на посаду судді не згодний із рішенням ВККС, він може його оскаржити у встановленому законом порядку. Всі кандидати на посаду судді, які пройшли відбір, зараховуються до резерву на рейтинговій основі. Ведення цього резерву за кожною спеціалізацією покладається також на ВККС. При наявності вакантних посад у конкретному суді ВККС оголошує конкурс, до участі у якому допускаються кандидати, зараховані до відповідного резерву. Протягом 30-ти днів такі кандидати подають перелік документів для участі у конкурсі. ВККС визначає переможця конкурсу згідно з його позицією у рейтингу, після чого проводить з ним співбесіду. Згідно зі ст.79⁵ Закону, «за результатами співбесіди Вища кваліфікаційна комісія суддів України ухвалює: 1) рішення про рекомендацію або про відмову в наданні рекомендації про призначення кандидата на посаду судді; 2) рішення про рекомендацію про переведення судді (якщо переможцем конкурсу на посаду судді місцевого суду став суддя)» [2, ст. 79⁵]. Також ч.3 цієї ж статті закріплює, що «Вища кваліфікаційна комісія суддів України ухвалює вмотивоване рішення про відмову в наданні рекомендації про призначення кандидата на посаду судді у разі наявності обґрунтованого сумніву щодо його відповідності критеріям добросчесності чи професійної етики. У такому разі переможцем конкурсу визначається наступний у рейтингу кандидат» [2, ст. 79⁵]. Як вбачається зі змісту цитованих статей Закону, як мінімум на двох етапах процедури добору та призначення кандидата на посаду судді ВККС має дискреційні повноваження щодо підтвердження або непідтвердження його відповідності критеріям професійної етики та добросчесності, керуючись при прийнятті відповідного рішення категорією «обґрунтованих сумнівів».

Слід зазначити, що не тільки у ВККС є дискреція щодо вирішення питання про відповідність кандидата на посаду судді зазначеним критеріям. Оскільки після винесення ВККС рішення про рекомендацію кандидата на посаду судді, така рекомендація направляється до ВРП, можна стверджувати, що таким самим обсягом дискреційних повноважень володіє і ВРП як орган, який вносить остаточне рішення про призначення кандидата на посаду судді та у випадку його прийняття вносить відповідне подання Президенту України. Відповідно до положень ст.79⁶ Закону, «Вища рада правосуддя відмовляє у внесенні Президентом України подання про призначення судді на посаду виключно з таких підстав: 1) наявність обґрунтованого

сумніву щодо відповідності кандидата критеріям доброчесності чи професійної етики або інших обставин, які можуть негативно вплинути на суспільну довіру до судової влади у зв'язку з таким призначенням; 2) порушення визначеного законом порядку призначення на посаду судді» [2, ст. 79⁶]. При цьому варто враховувати, що наявність такого обґрунтованого сумніву «Вища рада правосуддя визначає, керуючись власною оцінкою обставин, пов'язаних із кандидатом на посаду судді, та його особистих якостей» [2, ст. 79⁶]. Така відмова ВРП може бути оскаржена до Верховного суду.

Враховуючи вищенаведене, можемо зробити висновок, що одразу два органи державної влади володіють дискреційними повноваженнями щодо оцінки кандидата на посаду судді критеріям професійної етики та доброчесності – ВККС та ВРП. Принагідно слід зазначити, що у Президента України як суб'єкта, який безпосередньо своїм указом призначає кандидатів на суддівські посади, таких дискреційних повноважень немає, оскільки згідно ст.80 Закону, «призначення на посаду судді здійснюється Президентом України на підставі та в межах подання Вищої ради правосуддя, *без перевірки додержання встановлених цим Законом вимог до кандидатів на посаду судді та порядку проведення добору чи кваліфікаційного оцінювання кандидатів*» [2, ст. 80]. Тому вважаємо за необхідне більш детально проаналізувати саму сутність дискреційних повноважень як елемент адміністративно-правового статусу органів державної влади, визначити особливості та межі таких повноважень, а також теоретичні та практичні аспекти їх реалізації.

У міжнародному праві спробу визначити поняття дискреційних повноважень було зроблено ще у 1980 році на рівні Комітету Міністрів РЄ. Так у Додатку до Рекомендації № Р(80)2 КМ РЄ, «термін “дискреційні повноваження” означає повноваження, які залишають адміністративному органу певний ступінь свободи щодо прийняття рішення, дозволяючи йому обирати з-поміж кількох юридично допустимих рішень те, яке він вважає більш відповідним» [3].

У національному праві нормативне закріплення терміну «дискреція» або «дискреційні повноваження» довгий час було відсутнє. Однак, у 2017 році Наказом Мініюсту України була затверджена Методологія проведення антикорупційної експертизи як одного з обов'язкових видів експертизи нормативно-правових актів та проєктів нормативно-правових актів. Відповідно до п.1.6. Методології, «Дискреційні повноваження – це сукупність прав та обов'язків органів державної влади та місцевого самоврядування, осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що надають можливість на власний розсуд визначити повністю або частково вид і зміст управлінського рішення, яке приймається, або можливість вибору на власний розсуд одного з декількох варіантів управлінських рішень, передбачених нормативно-правовим актом, проєктом нормативно-правового акта» [4].

Поверхневий аналіз двох наведених визначень дає змогу зробити висновок, що у вітчизняному підході розуміння дискреційних повноважень значно ширше, оскільки допускає можливість приймати рішення «на власний розсуд» та «*визначити повністю або частково вид і зміст управлінського рішення*», тоді як у документі РЄ визнається «*певний ступінь свободи щодо прийняття рішення*».

Наступним кроком на шляху унормування терміну «дискреційні повноваження» стало прийняття Закону України «Про адміністративну процедуру» від 24 серпня 2023 року, який є чинним на зараз, але повною мірою вступить в дію через рік після скасування воєнного стану. Згідно ст.2 зазначеного закону: «дискреційне повноваження – повноваження, надане адміністративному органу законом, обирати один із можливих варіантів рішення відповідно до закону та мети, з якою таке повноваження надано» [5, ст. 2]. Як вбачається зі змісту цитованої статті, таке визначення поняття дискреційних повноважень у національному законі більше відповідає європейським стандартам, оскільки прив'язує право вибору адміністративного органу діяти певним чином, керуючись «законом та метою такого повноваження».

У експертному звіті «Дискреція адміністративних органів і судовий контроль за їх реалізацією», опублікованому на сайті Верховного суду зазначається: «Дискреція (адміністративний розсуд) є необхідною та безальтернативною для управлінської діяльності адміністративного органу юридичною конструкцією, завдяки якій вирішується низка важливих завдань, центральними з яких є забезпечення справедливої, ефективної та орієнтованої на індивідуальні потреби приватної особи правозастосовної та правотворчої діяльності названих суб'єктів» [6, с. 6].

Як вірно зазначає О. Губська, «дискреція надається адміністративним органам з різних причин, наприклад, коли певні обставини неможливо наперед передбачити в законі, або фактична ситуація настільки складна, що правильне рішення може бути прийняте лише після належного розгляду всіх відповідних фактів справи» [7, с. 60].

Важливими для розуміння сутності дискреційних повноважень ВККС та ВРП як органів, дотичних до прийняття рішення про відповідність кандидата на посаду судді критеріям професійної етики та доброчесності, є позиції Верховного суду. Так, у постанові Великої палати Верховного суду від 27 травня 2020 року, у якій позивач оскаржує рішення ВККС та ГРМЕ (Громадської ради міжнародних експертів – органу, створеного для сприяння Комісії під час проведення конкурсу на зайняття вакантних посад суддів Вищого

антикорупційного суду (ВАКС) України), через свою незгоду «з питаннями, які викликали сумнів щодо відповідності його критерію доброчесності, і, як наслідок, загальною думкою (особистим переконанням) більшості членів від спільного складу ВККС та ГРМЕ, яка оформлена оскаржуваним рішенням» [8, п. 99].

Далі ВП ВС наголошує, що «такі обставини не можуть бути предметом перевірки, оскільки за Законом № 1402-VIII та Законом № 2447-VII суд не наділений повноваженнями визначати питання для оцінювання відповідності кандидатів на посади суддів Вищого антикорупційного суду критеріям доброчесності (моралі, чесності, неспідкупності), у тому числі й щодо законності джерел походження майна, відповідності рівня життя кандидата або членів його сім'ї задекларованим доходам, відповідності способу життя кандидата його статусу, наявності знань та практичних навичок для розгляду справ, віднесених до підсудності Вищого антикорупційного суду» [8, п. 100]. І виходячи з цього положення закону, ВП ВС доходить висновку, «таким спеціальним органом є ВККС за участю ГРМЕ, а отже, їх повноваження щодо вирішення питання відповідності кандидата такому критерію є дискреційними та знаходяться в межах їх виключної компетенції» [8, п. 101].

Заслуговує на увагу ще одна позиція ВП ВС, викладена у Постанові від 8 жовтня 2019 року: «оцінюючи дії ВККС щодо прийняття оскаржуваного рішення, Велика Палата Верховного Суду погоджується з висновком суду першої інстанції, що в умовах, коли законодавець не визначив критеріїв оцінювання, а особливо коли йдеться про оцінку таких загальних категорій як «доброчесність» і «суспільна довіра», оцінювання завжди має суб'єктивний характер. За таких обставин вирішальним є особисте переконання кожного члена спільного складу ВККС та ГРМЕ, яке зрештою і визначає характер їх голосування» [9, п. 58].

Слід зазначити також, що на відміну від вищенаведених, існують і протилежні позиції ВС, зі змісту яких можна зробити висновок, що дискреційні повноваження ВККС та ВРП під час прийняття рішення щодо відповідності кандидата на суддівську посаду не є безмежними. Прикладом є Постанова ВП ВС від 5 грудня 2019 року, якою було визнано правильним та вмотивованим рішенням ВС у складі ВАС щодо скасування рішення ВРП від 10 жовтня 2017 року № 3219/0/15-17. Підставою для винесення такого рішення став той факт, що ВРП відмовила у внесенні подання Президентів України про призначення особи на посаду судді Донецького окружного адміністративного суду, посилаючись на ухвалення суддею політично вмотивованого рішення. Однак, із матеріалів судової справи вбачається, що рішення, про яке йде мова, виносилось у складі колегії з трьох суддів, і що важливо – щодо двох інших суддів цієї колегії, ВРП дійшла протилежного висновку, тобто визнала їх такими, які відповідають критеріям професійної етики та доброчесності, внаслідок чого їх кандидатури були подані Президентів України для призначення на суддівські посади. ВП ВС наголошує при цьому, що «ВРП не обґрунтувала, які саме дії судді ОСОБА_3 на відміну від дій суддів Абдукадірової К. Е. та Стойки В. В. при розгляді справи № 2а-1219/10/0570 та прийнятті відповідного рішення за результатами розгляду справи свідчать про можливість негативного впливу на суспільну довіру до судової влади у разі призначення позивача на посаду судді Донецького окружного адміністративного суду» [10, п. 63].

Обґрунтовуючи свою позицію, ВП ВС зазначає: «Ураховуючи те, що рішення ВРП від 10 жовтня 2017 року № 3219/0/15-17 є невмотивованим, оскільки не містить рівних правових можливостей матеріального та процесуального характеру для реалізації однакових за змістом та обсягом прав і свобод для ОСОБА_3 на відміну від Абдукадірової К. Е. та Стойки В. В., тобто не відповідає вимогам пункту 3 частини двадцять першої статті 79 Закону «Про судоустрій та статус суддів», Велика Палата Верховного Суду вважає правильним оскаржуване рішення Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду про визнання протиправним і скасування оспорюваного рішення відповідача. При цьому Велика Палата Верховного Суду вважає за необхідне зазначити, що оцінка судом мотивів та обґрунтованості оскаржуваного рішення ВРП не є втручанням у її дискреційні повноваження» [10, п. 69, 70].

Ще одним важливим аспектом виконання дискреційних повноважень ВРП під час прийняття рішення про відмову у внесенні Президентів України подання про призначення кандидата на посаду судді є право такої особи знати всі обставини та факти, на яких ґрунтується відповідне рішення ВРП, а також право прокоментувати таку інформацію. Так, ВП ВС у постанові від 8 липня 2020 року доходить висновку: «ВРП наділена широкою свободою розсуду при розгляді питання щодо внесення подання Президенту України про призначення на посаду судді, однак мають бути дотримані усі процедурні гарантії та принципи відбору кандидатів, з урахуванням можливості кожного з них бути ознайомленим з усією інформацією, на підставі якої приймається відповідне рішення» [11, п. 66].

Висновки. Таким чином, аналіз нормативних засад та судової практики щодо визначення меж розсуду органів влади під час реалізації ними повноважень щодо оцінки відповідності кандидата на посаду судді критеріям професійної етики та доброчесності, демонструє неоднозначний підхід до реалізації таких повноважень. Численні позиції ВП ВС свідчать про визнання зазначених повноважень виключною дискрецією ВККС та ВРП, особливо щодо таких суб'єктивних категорій, як «доброчесність» та «етика». Проте

останнім часом можна простежити формування позиції, що реалізуючи дискреційні повноваження, орган державної влади має керуватись загальними вимогами законності, пропорційності та верховенства права. Такі рішення мають бути вмотивованими та достатньою мірою обґрунтованими, а також враховувати позиції та пояснення самої особи щодо кожного факту, який може стати підставою для прийняття щодо неї негативного рішення.

Література:

1. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text> (дата звернення: 17.03.2025).
2. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 2 липня 2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#n941> (дата звернення: 19.03.2025).
3. Рекомендація № R(80)2 Комітету Міністрів стосовно здійснення адміністративними органами дискреційних повноважень: Прийнята Комітетом Міністрів 11 березня 1980 року на 316-му засіданні Заступників Міністрів (неофіційний переклад). URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/rada_yevropy_rekomendaciya_r_80_2_3.pdf
4. Методологія проведення антикорупційної експертизи: Наказ Міністерства юстиції України 24.04.2017 № 1395/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1395323-17#Text> (дата звернення: 19.03.2025).
5. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17 лютого 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text> (дата звернення: 19.03.2025).
6. ЗВІТ: «Дискреція адміністративних органів і судовий контроль за її реалізацією», Лютий 2021. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/602/a7b/15b/602a7b15b362e496299034.pdf>
7. Губська О. Особливості реалізації дискреційних повноважень суб'єктами владних повноважень і вибору судами способу захисту під час здійснення адміністративного судочинства. *Слово Національної школи суддів України*. 2020. №4 (33). С. 58–75.
8. Постанова ВП ВС від 27 травня 2020 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89819921>
9. Постанова ВП ВС від 8 жовтня 2019 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84899470>
10. Постанова ВП ВС від 5 грудня 2019 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86903843>
11. Постанова ВП ВС від 8 липня 2020 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90458931>

References:

1. Pro Vyschu radu pravosuddia: Zakon Ukrainy vid 21 hrudnia 2016 roku. [About the High Council of Justice: Law of Ukraine from 21 December 2016]. [online]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text> [in Ukrainian].
2. Pro sudoustrii ta status suddiv: Zakon Ukrainy vid 2 lypnia 2016 roku [For the justice and the status of justice: Law of Ukraine from 2 July 2016]. [online]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#n941> [in Ukrainian].
3. Rekomendatsiia № R(80)2 Komitetu Ministriv stosovno zdiisnennia administratyvnymy orhanamy dyskretsiinykh povnovazhen: Pryiniata Komitetom Ministriv 11 bereznia 1980 roku na 316-mu zasidanni Zastupnykiv Ministriv (neofitsiinyi pereklad) [Recommendation No. R(80)2 of the Committee of Ministers concerning the exercise of discretionary powers by administrative authorities: Adopted by the Committee of Ministers on 11 March 1980 at the 316th meeting of the Ministers' Deputies [online]]. Retrieved from: <https://rm.coe.int/16804f22ae> [in Ukrainian].
4. Metodolohiia provedennia antykoruptsiinoi ekspertyzy: Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy 24.04.2017 № 1395/5 [Methodology for conducting anti-corruption expertise: Order of the Ministry of Justice of Ukraine dated 04/24/2017 No. 1395/5] [online]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1395323-17#Text> [in Ukrainian].
5. Pro administratyvnu protseduru: Zakon Ukrainy vid 17 liutoho 2022 roku [On administrative procedure: Law of Ukraine of February 17, 2022]. [online]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text> [in Ukrainian].
6. ZVIT: «Dyskretsiia administratyvnykh orhaniv i sudovi kontrol za yii realizatsiieiu», Liutyi 2021 [REPORT: "Discretion of administrative bodies and judicial control over its implementation", February 2021]. Retrieved from: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/602/a7b/15b/602a7b15b362e496299034.pdf> [in Ukrainian].
7. Hubska, O. (2020). Osoblyvosti realizatsii dyskretsiinykh povnovazhen subiektamy vladnykh povnovazhen i vyboru sudamy sposobu zakhystu pid chas zdiisnennia administratyvnoho sudochynstva [Peculiarities of the exercise of discretionary powers by subjects of power and the choice of the method of protection by courts during administrative proceedings]. *Slovo Natsionalnoi shkoly suddiv Ukrainy*, 4 (33), 58–75 [in Ukrainian].
8. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 27.05.2020 [Resolution of the Supreme Court of Ukraine dated May 27, 2020] [online]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89819921> [in Ukrainian].

9. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrayiny vid 08.10.2019 [Resolution of the Supreme Court of Ukraine dated October 8, 2019] [online]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84899470> [in Ukrainian].
10. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrayiny vid 05.12.2019 [Resolution of the Supreme Court of Ukraine dated December 5, 2019] [online]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86903843> [in Ukrainian].
11. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrayiny vid 08.07.2020 [Resolution of the Supreme Court of Ukraine dated July 8, 2020] [online]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90458931> [in Ukrainian].